

<https://ctl.unit.uoi.gr>

Διδακτική Μεθοδολογία: Φοιτητοκεντρική Προσέγγιση

Κωνσταντία Λιούζα

Εξωτερική Συνεργάτιδα στο ΚΕΔΙΜΑ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων

Το έργο με τίτλο "Γραφείο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων"
με κωδικό MIS 5162379, συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση.

Οι πληροφορίες που περιέχονται στην παρουσίαση μπορεί να περιλαμβάνουν απόψεις οι οποίες δεν απηχούν κατ' ανάγκη τις απόψεις του ΚΕΔΙΜΑ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Οι σύνδεσμοι προς άλλους ιστότοπους παρέχονται για τη διευκόλυνση των χρηστών και δεν συνεπάγονται την έγκριση του περιεχομένου τους ή την προτροπή χρήσης προϊόντος ή υπηρεσίας συνδεδεμένου φορέα/οργανισμού. Οι εν λόγω εξωτερικές πηγές πληροφόρησης πρέπει να θεωρείται ότι δεν ελέγχονται από το ΚΕΔΙΜΑ του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων. Ο/Η συντάκτης της παρουσίασης βεβαιώνει ότι η παρουσίαση είναι αποτέλεσμα προσωπικής ενασχόλησης και έχει γίνει η απαραίτητη αναφορά στην εργασία (και τα δικαιώματα) τρίτων, όπου κάτι τέτοιο ήταν απαραίτητο, σύμφωνα με τους κανόνες της ακαδημαϊκής δεοντολογίας και επιστημονικής τεχνογραφίας.

<https://ctl.unit.uoi.gr>

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

Με τη μελέτη της ενότητας θα είστε σε θέση:

- ✓ *Να αναγνωρίζετε τις αρχές που διέπουν τη φοιτητοκεντρική προσέγγιση.*
- ✓ *Να αξιολογείτε πρακτικές που ενισχύουν τη φοιτητοκεντρική προσέγγιση.*
- ✓ *Να αναστοχαστείτε σε πρακτικές που χρησιμοποιείτε οι ίδιοι/ες.*

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

Αλλαγή εστίασης στη διδασκαλία

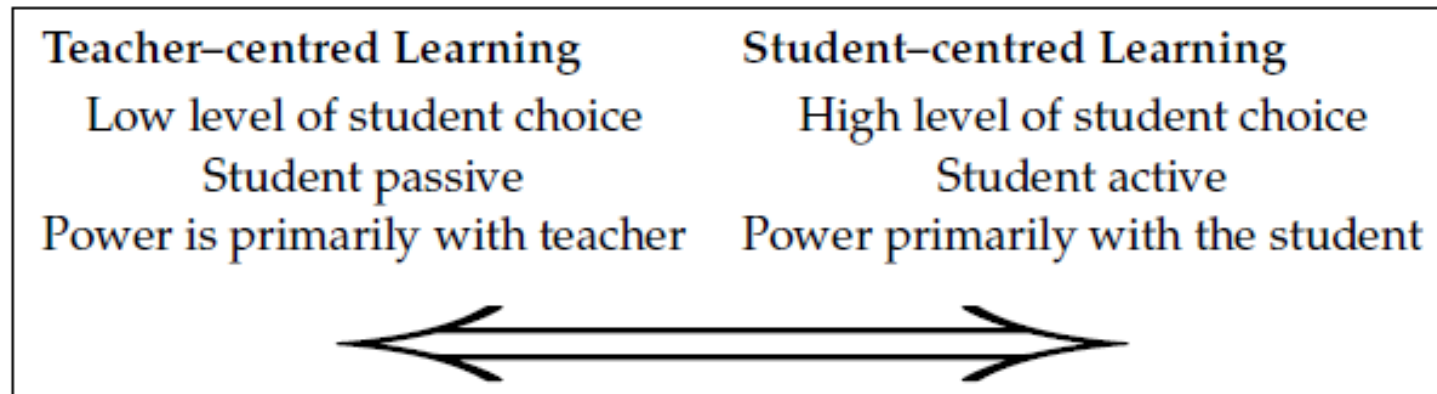
- ✓ Στερεότυπες ιδέες για την Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση, π.χ. εξειδίκευση = μετάδοση μεγάλου όγκου γνώσεων.
- ✓ Εποικοδομητισμός / κονστρουκτιβισμός: συνέβαλε στην κατανόηση ότι η γνώση δεν συμβαίνει σε γνωστικό κενό – συναισθηματικές και κοινωνικές επιδράσεις.
- ✓ Θεωρίες μάθησης που θεμελιώνονται στον κονστρουκτιβισμό φέρνουν στο προσκήνιο την εμπλοκή του/της φοιτητή/τριας στη διαδικασία μάθησης.
- ✓ Στροφή προς το ίδιο το υποκείμενο και στην ανταπόκρισή του στη διδασκαλία και τη μαθησιακή διαδικασία.

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

Αλλαγή εστίασης στη διδασκαλία

- ✓ Από μια καθηγητοκεντρική προσέγγιση, κατά την οποία ο/η φοιτητής/τρια είναι παθητικός δέκτης –
- ✓ Προς μια φοιτητοκεντρική προσέγγιση, κατά την οποία ο/η φοιτητής/τρια γίνεται το επίκεντρο της μαθησιακής διαδικασίας.

*Το συνεχές της δασκαλοκεντρικής και φοιτητοκεντρικής διαδικασίας μάθησης
(O'Neill & McMahon, 2005)*

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

7 αρχές καλής πρακτικής

Οι Chickering & Gamson (1987), έπειτα από έρευνα πάνω σε καλές πρακτικές διδασκαλίας και μάθησης σε κολλέγια και πανεπιστήμια, συνοψίζουν επτά αρχές για την προπτυχιακή εκπαίδευση, που θα πρέπει όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα να ακολουθούν:

- ✓ Ενθάρρυνση της επαφής μεταξύ φοιτητών και μελών ΔΕΠ.
- ✓ Ανάπτυξη αμοιβαιότητας και συνεργασίας μεταξύ των φοιτητών.
- ✓ Αξιοποίηση τεχνικών ενεργούς μάθησης.
- ✓ Παροχή άμεσης ανατροφοδότησης.
- ✓ Έμφαση στη διαχείριση χρόνου για να ανταπεξέρχονται αποτελεσματικά οι φοιτητές.
- ✓ Γνωστοποίηση των υψηλών προσδοκιών επίδοσης στους φοιτητές (ώστε να λειτουργήσει θετικά ως αυτοεκπληρούμενη προφητεία).
- ✓ Σεβασμός της διαφορετικότητας (σε δεξιότητες, τρόπους μάθησης).

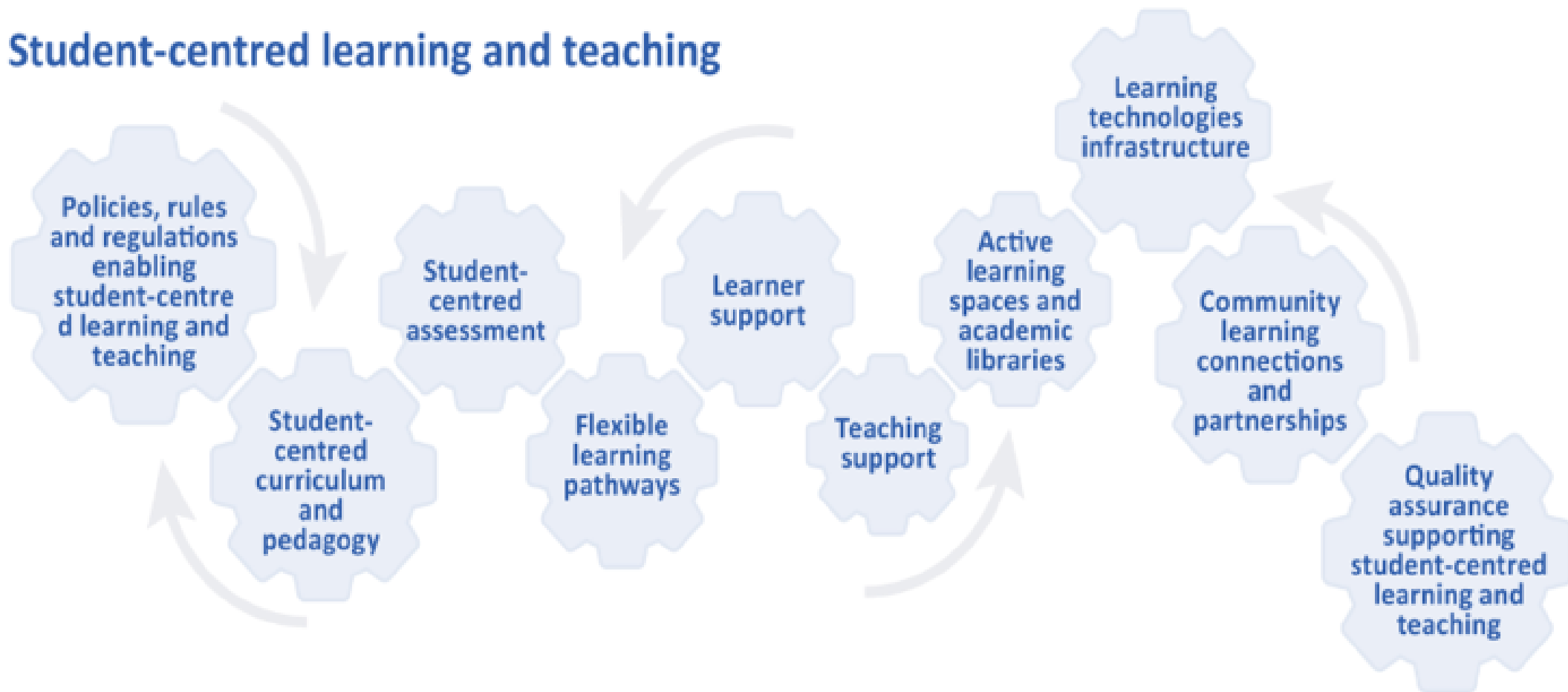
Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

10 αλληλο-ενισχυόμενα συστατικά στοιχεία της φοιτητοκεντρικής μάθησης και διδασκαλίας

- ✓ Η Klemenčič μαζί με συνεργάτες της έχουν αναπτύξει ένα πλαίσιο για τη φοιτητοκεντρική διδασκαλία και μάθηση στην Τριτοβάθμια εστιάζοντας σε ένα ευρύτερο θεσμικό περιβάλλον, το οποίο περιλαμβάνει πολλά στοιχεία, όχι μόνο την αλλαγή της πρακτικής εντός τάξης αλλά αλλαγές και στους ίδιους τους θεσμούς και τα ιδρύματα.
- ✓ Αυτό το πλαίσιο ονομάζουν *φοιτητοκεντρικό οικοσύστημα*, το οποίο έχει επίδραση στις αντίστοιχες πολιτικές ή στρατηγικές του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης.

Student-centred learning and teaching

10 mutually reinforcing core elements

(Klemenčič, n.d.)

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

9 αρχές φοιτητοκεντρικής μάθησης (European Students Union - ESU)

1. Απαιτεί μια συνεχή αναστοχαστική διαδικασία.
2. Δεν είναι λύση 'one-size' για όλους.
3. Αναγνωρίζει τα διαφορετικά μαθησιακά στιλ των φοιτητών.
4. Αναγνωρίζει τις διαφορετικές μαθησιακές ανάγκες και ενδιαφέροντα των φοιτητών.
5. Ευελιξία στις επιλογές ως κομβικό στοιχείο στην αποτελεσματική μάθηση
6. Αναγνώριση των διαφορετικών εμπειριών και του γνωστικού υπόβαθρου των φοιτητών.
7. Οι φοιτητές να έχουν τον έλεγχο της μάθησής τους (συμμετέχοντας στον σχεδιασμό και την αξιολόγηση).
8. Ενθάρρυνση των φοιτητών στη σκέψη και όχι μετάδοση γνώσεων.
9. Η μάθηση χρειάζεται συνεργασία μεταξύ φοιτητών και διδακτικού προσωπικού.

(Todorovski et al., 2015)

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

9 αρχές φοιτητοκεντρικής μάθησης (European Students Union - ESU)

Έννοια αναστοχασμού

- ✓ Παραδοχή πως καμία μέθοδος ή τεχνική δεν παραμένει επίκαιρη και το ίδιο αποτελεσματική στην εφαρμογή της κατά το πέρασμα του χρόνου.
- ✓ Αναπόσπαστο μέρος του κύκλου της βιωματικής μάθησης και κατ' επέκταση της δια βίου μάθησης (Fry et al., 2009).

Μαθησιακά στυλ

- ✓ Αντανακλούν τους διαφορετικούς μαθησιακούς τύπους ή τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους μαθαίνουμε.
- ✓ Πολλές διαφορετικές κατηγοριοποιήσεις – ελλιπής η έρευνα για τη συσχέτιση των στυλ με τα αποτελέσματα της μαθησιακής διαδικασίας (Chick, 2010).

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

9 αρχές φοιτητοκεντρικής μάθησης (European Students Union - ESU)

Μαθησιακές ανάγκες

- ✓ Κάθε φοιτητής/τρια προσεγγίζει το περιεχόμενο της μάθησης από τη δική του/της οπτική, φέρει τις δικές του/της εμπειρίες και υπόβαθρο. Οι φοιτητές/τριες πρέπει να μάθουν να αναγνωρίζουν τις μαθησιακές τους ανάγκες και με την κατάλληλη υποστήριξη και πρόσβαση σε υπηρεσίες, από την πλευρά των διδασκόντων/ουσών και του ιδρύματος, να βρίσκουν στρατηγικές μάθησης και δυνατότητες διευκόλυνσης της μάθησης (Gosling, 2009).

Συμπερίληψη

- ✓ Αναφέρεται στις παιδαγωγικές προσεγγίσεις που επιτρέπουν την ισότιμη πρόσβαση και εκπροσώπηση όλων των φοιτητών/τριών με ενεργό και ουσιαστικό τρόπο. Αναγνωρίζει τη διαφορετικότητα, την ευαλωτότητα και την κοινωνική περιθωριοποίηση που ενδεχομένως αντιμετωπίζουν ορισμένες κοινωνικές ομάδες (αναπηρία, διαφορετικό πολιτισμικό υπόβαθρο, έμφυλη ταυτότητα), και προωθεί την ένταξη χωρίς προκαταλήψεις και την ενεργό συμμετοχή όλων στη μαθησιακή διαδικασία.

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

Θεωρίες μάθησης

Θεωρίες μάθησης με φοιτητοκεντρικό προσανατολισμό, οι οποίες αξιοποιούνται στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση:

- Μάθηση μέσω της εμπειρίας (βιωματική)
- Ενεργός Μάθηση (Active learning)
- Συνεργατική Μάθηση (Collaborative learning)
- Διευρευνητική Μάθηση (Inquiry-based learning)
- Αυτορρυθμιζόμενη Μάθηση (Self-regulated learning)
- Μεικτή Μάθηση (Blended learning)

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

Δραστηριότητες

- Μελετήστε τις 7 καλές πρακτικές των Chickering & Gamson (1987) και σημειώστε για την κάθε μία έναν τρόπο εφαρμογής που ενδεχομένως έχετε υιοθετήσει και εσείς ως πρακτική ή ο φορέας/το ίδρυμα όπου εργάζεστε.
- Μπορείτε να σκεφτείτε μία περίπτωση κατά την οποία δοκιμάσατε μια πιο φοιτητοκεντρική προσέγγιση στη μάθηση, αλλά δεν είχατε τα επιθυμητά αποτελέσματα; Για παράδειγμα, εργασία σε ομάδες, κατά την οποία οι φοιτητές εργάστηκαν μόνοι τους και έγινε μια απλή συρραφή ενός τελικού κειμένου. Ποιοι παράγοντες θεωρείτε πως συντέλεσαν σε αυτό το αποτέλεσμα;

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

Βιβλιογραφία

- Chick, N. (2010). *Learning Styles*. Vanderbilt University Center for Teaching. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2023 από <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/learning-styles-preferences/>
- Chickering, A.W., & Gamson, Z.F. (1987). Seven principles for good practice in undergraduate education. *AAHE Bulletin*, 39(7), pp. 3-7. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/ED282491.pdf>
- Fry, H., Ketteridge, S., Marshall, S. (2009). Understanding student learning. In Fry, H., Ketteridge, S., Marshall, S. (Eds.), *A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice*. (3rd ed. pp. 8-26). Routledge.
- Gosling, D. (2009). Supporting student learning. In Fry, H., Ketteridge, S., Marshall, S. (Eds.), *A Handbook for Teaching and Learning in Higher Education: Enhancing Academic Practice*. (3rd ed. pp. 113-131). Routledge.
- Klemenčič, M. (n.d.). *Student centered learning and teaching in higher education: student-centered ecosystems framework and student agency and actorhood*. Ανακτήθηκε 25 Σεπτεμβρίου 2023 από https://scholar.harvard.edu/manja_klemencic/student-centered-learning-and-teaching
- O’Neill, G. & McMahon, T. (2005). Student-centred learning: What does it mean for students and lecturers?. In O’Neill, G., Moore, S., McMullin, B. (Eds.). *Emerging issues in the practice of University Learning and Teaching*. AISHE. https://www.ucd.ie/teaching/t4media/student_centered_learning.pdf
- Todorovski B., E. Nordal, T. Isoski (2015). *Overview on Student - Centered Learning in Higher Education in Europe: Research Study*. European Students’ Union. <https://eric.ed.gov/?id=ED572762>

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

Περαιτέρω μελέτη

Ευρωπαϊκές αναφορές για τη φοιτητοκεντρική προσέγγιση

- ✓ Klemenčič, M., Pupinis, M., Kirdulytė, G. (Eds.) (2020). *Mapping and analysis of student-centred learning and teaching practices: usable knowledge to support more inclusive, high-quality higher education. NESET Report.* Publication Office of the European Union. <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/4cce61a7-6736-11ea-b735-01aa75ed71a1/language-en>
- ✓ Geven, K. & Santa, R. (2010). *Student Centered Learning: Survey analysis time for student centered learning.* European Students' Union. https://www.ehea.info/Upload/document/consultive/esu/2010_T4SCL_Survey_analysis_565154.pdf
- ✓ *Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area (ESG).* https://www.enqa.eu/wp-content/uploads/2015/11/ESG_2015.pdf

Διδακτική Μεθοδολογία – Φοιτητοκεντρική προσέγγιση

Περαιτέρω μελέτη

- Άρθρο που συνοψίζει τα περιεχόμενα του βιβλίου *Learner-Centered Teaching* της M. Weimer Wright, B.G. (2011). Student-Centered Learning in Higher Education. *International Journal of Teaching and Learning in Higher education*, 23(3), pp. 92-97. <https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ938583.pdf>
- Συμπεριληπτικές πρακτικές
Greer, A. (2014). *Increasing Inclusivity in the Classroom*. Vanderbilt University Center for Teaching. <https://cft.vanderbilt.edu/guides-sub-pages/increasing-inclusivity-in-the-classroom/>
- Απόδοση στα ελληνικά του οδηγού για τις 7 αρχές για καλή διδασκαλία του Walker Center for Teaching and Learning του University of Tennessee at Chattanooga.
Κέντρο Υποστήριξης Διδασκαλίας & Μάθησης, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας (χ.χ.). *Seven Principles for Good Teaching – Επτά αρχές για καλή διδασκαλία*. Ανακτήθηκε 18/09/2023 από <https://ctl.uom.gr/guides/seven-principles-for-good-teaching-%ce%b5%cf%80%cf%84%ce%ac-%ce%b1%cf%81%cf%87%ce%ad%cf%82-%ce%b3%ce%b9%ce%b1-%ce%ba%ce%b1%ce%bb%ce%ae-%ce%b4%ce%b9%ce%b4%ce%b1%cf%83%ce%ba%ce%b1%ce%bb%ce%af%ce%b1/>

<https://ctl.unit.uoi.gr>

Το έργο με τίτλο "Γραφείο Υποστήριξης Διδασκαλίας και Μάθησης Πανεπιστημίου Ιωαννίνων" με κωδικό MIS 5162379, συγχρηματοδοτείται από την Ελλάδα και την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) μέσω του Επιχειρησιακού Προγράμματος "Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού, Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση".

Ευρωπαϊκή Ένωση
Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο

Επιχειρησιακό Πρόγραμμα
Ανάπτυξη Ανθρώπινου Δυναμικού,
Εκπαίδευση και Διά Βίου Μάθηση

Με τη συγχρηματοδότηση της Ελλάδας και της Ευρωπαϊκής Ένωσης

